

בסיעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש
'בית יהושע'
רחוב מנחת יצחק 2
עיה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרה"ג
ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א
יום א' פרשת בה"ב | כ' אייר תשפ"א

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105
www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון
03-6171111**

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashon.com**

בפרשת עדים זוממין כתוב לאחר שמענישים אותם והנשארם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ. וצריך להבין איך שייך לכתוב לשון 'נשאר' על כל ישראל מלבד העדים זוממין, והרי כתב הרשב"א בתורת הבית [הארוך, בית שני, שער השלישי, והוא ביו"ד סי' מג ס"ד] שאין שייך הלשון 'נשאר' כשהנותר הוא יותר מחצי מכלל העניין, וכאן כל הנשארם הם הרבה יותר מהעדים זוממין, ואיך כתוב 'הנשארם'?

עֲזוֹר נָא אֶת הַנְּשָׂאִים

ההרגשה שלנו במצב הנוכחי הוא שכולנו בגדר 'נשארם', הייתי שם במירון בליל ל"ג בעומר בשעת מעשה בין רבבות רבבות ישראל, הרגשת כולנו הוא 'נשארם', טרגדיה נוראה כזו, מה נאמר ומה נדבר.

כתב הטור באו"ח סי' נ' שקבעו לשנות משנת איזהו מקומן קודם תפילת שחרית. ובב"י מבואר: 'וכתב הרא"ה (חי' ברכות לב.) שתיקנו לשנות פרק איזהו מקומן לפי שאין בכל אותו פרק מחלוקת והיא משנה ברורה למשה מסיני'. כשרואים את רשימת האנשים שנסתלקו באתרא קדישא בליל ל"ג בעומר, אין שם שום מחלוקת, יש שם מכל שבטי ישראל, חסידים מכל החצרות, בני ישיבה מכל הסוגים, ספרדים ואשכנזים, סוגי כיפות ולבושי חיצוניות מכל המינים, הצד השווה שבהם יהודים יראי ה' ושומרי תו"מ שבאו להתעלות בהילולא דבר יוחאי הכולל ומאחד את הכל, זוהי צרה כוללת שאי אפשר לשייך אותה לאחד מהשבטים, צרה נוראה כזו מאחדת את כל לבבות ישראל, וי לנו שהוצרכנו לבא למצב כזה.

משה רבינו ראה את קשר התפילין של ראש, שם נכללים רצועה ימנית ושמאלית, החסד והגבורה כאחד

כתב מרן החת"ס ע"פ מש"כ 'הודיעני נא את דרכך', חז"ל פירשו [ברכות ז] שהיה משה רבינו שואל מהקב"ה 'מפני מה צדיק ורע לו, רשע וטוב לו', והשיב לו הקב"ה 'לא תוכל לראות את פני, וראית את אחורי ופני לא יראו', והנה התפילין של ראש מניחים אותו באמצע הראש בין העיניים, וממנו יוצאין שני רצועות זה לימין וזה לשמאל מהראש, הימין רומז על מדת החסד והשמאל על מדת הגבורה, ובאחורי הראש הם נכללים הימין והשמאל כאחד ויוצאים שוב ומתפשטין למטה זה מימין וזה משמאל, בדרך כלל אין האדם יודע אם הרצועה מצד ימין שעל הראש הוא הימין שיוֹרד ומשתלשל אחרי התכללותו בקשר שמאחוריו, כי בקשר של ראש הם מתאחדים ומתפתלים כ"כ עד שאין ניכר כלל איזהו זה ואיזה חברו. [כמדומה שיש שינויים בעניין זה בין סוגי הקשרים הנהוגים בקהילות ישראל] וזה גופא שאין יודעים אם הימין נשאר ימין או לאו, הוא מה שאמר הקב"ה 'וראית את אחורי' ודרשוהו חז"ל על קשר של תפילין ששם מתערבב הימין והשמאל כאחד ושניהם נכללים ויוצאים ממקום אחד.

האמונה שהצרה והישועה, שניהם ע"י ה' אחד

ובאמת שבענין זה טעו אומות העולם האיך יתכן שהטוב והרע יוצאים ממקור אחד, ולזאת נמשכו היוונים והרומאים במיתולוגיה שלהם ויש להם בהבליהם כמה אלילים פועל טוב ופועל רע, וכמ"ש בגמ' על אלילי פרס הורמיז ואהורמיז וכו', אבל אנו אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, חסדים וגבורות שניהם באים מהשם אחד, וראית את אחורי שם בקשר של תפילין של ראש אתה רואה שהימין והשמאל נתאחדים, אבל לפני לא יראו, כלומר שלא קיבל משה רבינו אז תשובה ברורה על שאלת צדיק ורע לו ורשע וטוב לו.

ובחת"ס ביאר 'וראית את אחורי' שלאחר מעשה כשיתבהר הענין תוכל להבין למפרע לאחורין כל מה שהיה לטובה ולברכה, אבל לפני לא יראו, לפני ביאת המשיח אין מבינים מעשי ה'.

זהירות מלדבר דיבורים שאינם הגונים בשעת נחמה

בגמ' ב"ק דף לח' רב שמואל בר יהודה שכיבא ליה ברתא אמרו ליה רבנן לעולא³ קום ניזל נינחמיה, אמר להו מאי אית לי גבי נחמתא דבבלאי דגידופא הוא דאמרי מאי אפשר למיעבד, הא אפשר למיעבד עבדי'.

הגם שהדיבור 'מאי אפשר למיעבד' הוא בוודאי הרבה יותר מדברי הכפירה הנשמעים בדורינו מפינות שונות, כשמוציאים לגמרי מהשיג ושיח שהכל מושג בהשגחה פרטית, מ"מ לא היו אוזניו הקדושים של עולא יכולים לשמוע את הנוסח הזה ששמע ממנו שאילו היו יכולים לעשות משהו, היו עושים.

א ומה שנאמר בקומץ המנחה 'הנותרת יאכלו אהרן ובניו', זאת משום שהקומץ הוא העיקר החשוב שהוא נקרב ע"ג המזבח. וכמו שייריים של מאכלי הצדיקים שנקראים שיריים אע"פ שהם יותר ממה שהצדיק אוכל, זאת משום שמחשיבין אכילת הצדיקים כקרבנות ע"ג המזבח.

ב האמורא עולא עלה באותה תקופה מארץ ישראל לבבל, והיה כאורח חדש.

מדרגת הכה"ג שהוא מתעלה מהאבלות והאנינות

כתב מהרש"ק בחכמת התורה פרשת אמור עה"פ: והכהן הגדול מאחיו אשר יצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם. ועל כל נפשית מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא: ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני ה'. וביאר בפשטות כי כל ענין האבלות והאנינות שיש הוראה בתוה"ק איך להתנהג במצבים כאלה, זהו במצב שבעוה"ז שאי אפשר לומר לאדם שלא יצטער ולא יתאבל, ולכן הכהן הדיוט נצטוו לקיים מצות אבלות ואנינות, 'לה יטמא' מצוה. כי אסור לו לרמות את עצמו שהוא למעלה מהאבלות ולא אכפת לו, אדרבה הוא נצטוו להתאבל ולהטמא למת.

אבל הכה"ג שנמשח בשמן המשחה, ונתעלה לגמרי מעולם הטבע, הוא אין לו שייכות לאנינות ואבלות, ואם יצא מהמקדש להתאבל נאמר בו 'ולא יחלל את מקדש אלהיו', לא לקבל את מידת הדיון, כי נזר שמן משחת אלקיו עליו, לדעת כי גם בבחי' 'אלקיו' הוא נכלל ב'אני הווי"ה', וזהו מדרגתו שנמשח בשמן המשחה, ובנוסף לכך אסור לו לצאת ממקום המקדש כי הוא צריך סיוע מקדושת מקום המקדש שיוכל לקבל הדיון באהבה, ולא רק כברכת דיון האמת אלא כברכת הטוב והמטיב שיברכו לעתיד לבא.

וכן מבואר בספה"ק 'בר יוחאי נמשחת אשריך', כיון שהוא משוח בשמן המשחה בבחינת כהן גדול, זכה לומר לחמיו על יסוריו הנוראים 'אשריך שראיתני בכך', הוא משוח בבחי' אשריך. על כל מצב שיבוא.

רשב"י במדרגת כה"ג שרואה את היסורים ככלי אל הטוב

וכמ"ש בעבודת ישראל פרשת תצוה ע"פ דברי המדרש בפ' תצוה: 'ואתה תצוה הה"ד (ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך וכי לא נקראו ישראל אלא כזית הזה בלבד, והלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל וכו', אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגררין אותו ואח"כ מורידין אותו מן הזית ונחבט ומשחובטין אותו מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן ואח"כ טוחנין אותו ואח"כ מקיפין אותו בחבלים ומביאין אבנים ואח"כ נותנין את שומנו, כך ישראל באין עובדי כוכבים וחובטין אותם ממקום למקום וחובשים אותם בקולרין ומקיפין אותם טרטיטין ואח"כ עושין תשובה והקב"ה עונה להם. ועפ"ז ביאר ענין 'שמן ששון' שהאדם שש ושמח על החביטה והטחינה כי יודע שע"ז יוצא שמן זית זך. והרי רשב"י הוא המ"ד שאמר 'שלוש מתנות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא ניתנו אלא ע"י יסורים'. זוהי הבנה שלא כל אחד מבין, רק הכהנים גדולים ורשב"י וצדיקים מופלגים מבין את זה. ועליהם נאמר 'ומן המקדש לא יצא'. אבל בשאר בני ישראל כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף השם, הם צריכים להתנהג כפי מדרגתם לבכות בפשטות על השרפה אשר שרף ה'.

'הייליגער מגיד, איה הם חסדי השי"ת?'

היום הילולת הרה"ק המגיד הק' רבי מרדכי בן הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל זי"ע.

לפני כמאתיים שנה היה ברוסיה גזרת הקנטוניסטים, שחטפו ילדים צעירים מאד והוצרכו לשרת בצבא ניקולאי עד עשרים וחמש שנה, ורובם ככולם שכחו לגמרי את יהדותם. צרה צרורה בגשמיות ורוחניות שאין לשער ולתאר. רבי מאטעלע זי"ע היה באותה שעה זקן צדיקי הדור, ובאו לפניו ארבעים מצדיקי הדור על שבת להתחנן שיבטל גזרה זו מישראל. רבי מאטעלע ידע היטב על סיבת בואם ולא אמר להם מאומה לפני השבת. בליל שבת כשאחז כוס הקידוש בידו נכנסה אשה עניה בצווחות נוראות שבאו ה'חאפערס' ותפסו את הבן יחיד שלה, כידוע שעשירי העיר היו משלמים שוחד לחוטפי הילדים שלא יקחו את בניהם ולכן עיקר הגזרה נפלה על ראשי עניי העיר. ותצוו האשה בבכיה גדולה וגעה כל העם בבכיה עמה בצערה. רבי מאטעלע היה עומד באותה שעה בדביקות עלאית עם כוס הקידוש כדרכו, ולא נע ולא זע לקול צעקתה, כאילו אין כאן שום רעש כלל.

באותה שעה היה נוכח שם בנו של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע ה"ה הרה"ק רבי משה מסלאוויטא זי"ע, פתח את פיו לפני רבי מאטעלע ואמר בכהאי לישנא: 'הייליגער מגיד, היכן הם חסדי השי"ת?' המגיד המשיך לשתוק והחל לומר 'יום השישי' בדביקות, אחר נטל ידיו ברך המוציא ואכל כזית.

יראי ה' שבכל דור רואים גם בשעת צרה וצוקה 'כי לעולם חסדו'

לאחר כן ענה תשובה לדברי רבי משה ע"פ מש"כ בתהלים פרק קי"ח 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, יאמר נא ישראל כל"ח, יאמרו נא בית אהרן כל"ח, יאמרו נא יראי ה' כי לעולם חסדו – מן המיצר קראתי י'ה'. וצריך להבין האם פרק

של הודאה הוא או פרק של תפילה וצעקה. פתח ב'כי לעולם חסדו' והמשיך ב'מן המיצר קראתי' וב'אנא ה' הושיעה נא'. וכן צ"ע דלאחר שפתח 'יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו' מה צורך לכפול ולומר שגם בית אהרן ויראי ה' יאמרו כי לעולם חסדו, והרי גם המה מבני ישראל המה?

וביאר המגיד זי"ע שיסוד היהדות הוא לדעת שהקב"ה בעל הרחמים ברא את הבריאה להטיב וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואם נראה לאדם שאין זו הטבה כלל, כשיש צרה פרטית או כללית ח"ו, ואפילו כגזרת הקנטוניסטים רח"ל, עליו לדעת שאין אנו מבינים את הנהגת ה', אבל לפני שפותח את פיו עליו לדעת שהכל בא ממדת החסד של השי"ת.

ופרק זה של הלל מדבר כשאדם בשעת צרה וצוקה וצועק מן המיצר קראתי, הושיעה נא, אבל לפני הצעקה באה הקדמה כללית לדעת את האמת, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, כל יהודי בעולם, בלי יוצא מן הכלל, צריך לדעת שגם הצרות מלאים חסד, כי טוב, כי לעולם חסדו, כי הקב"ה עושה רק חסדים וטובות. ואח"כ ממשיך שגם בשעת צרה כשקשה מאד לראות את החסד בתוך הקושי, 'יאמר נא ישראל', ישראל לשון חשיבות, שגם בשעה שהמון העם אין יכולים לראות את הטוב שבצרה, לכל הפחות האנשים החשובים בבחינת 'ישראל', יאמרו כי לעולם חסדו.

אך פעמים יש מצב שגם אנשים חשובים בבחי' 'ישראל' קשה להם להבין את ההטבה שבצרה, הכאב חותך בעצמות, אזי מבקשים 'יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו', לכל הפחות הכהנים בני אהרן יתבוננו וידעו שהכל לטובה.

אך יש שהמצב נורא עד להחריד - כך אמר רבי מאטעלע באותה שעה שבאו לפניו ארבעים רבנים שישתדל לבטל הגזרה הנוראה של לקיחת הילדים לצבא ניקולאי - כשגם בית אהרן אין אומרים כי לעולם חסדו, שזו גזרה קשה יותר ממות, שחטפו ילדים בני שמונה מבית הוריהם והפכו אותם לגויים גמורים, וכבר היו נשות ישראל מבקשות שמוטב ימותו הילדים ולא יגדלו כגויים. אזי גם בני אהרן אין אומרים כי לעולם חסדו. כמו ששאל רבי משה מסלאויטע זה עתה 'היכן הם חסדי הבורא'?

אמנם גם בשעה קשה ונוראה כזו, 'יאמרו נא יראי ה' כי לעולם חסדו', עדיין ישנם יחידי סגולה בכל דור שמכירים בבהירות בהנהגת ה' שהכל לטובה ולחסד, וגם אז אמרו 'כי לעולם חסדו'.

סיים רבי מאטעלע את דבריו הק' ואמר: 'ומה לעשות שבאמת הוא כי לעולם חסדו'. אין הכי נמי שהאשה כאן נצבת וצווחת על לקיחת בנה, אבל 'כי לעולם חסדו'.

ומי לנו גדול בדורינו מכ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שאיבד בשנות הזעם את כל תלמידיו וכל יו"ח, ולימים אמר שמעולם לא עשה עמו הקב"ה גבורות רק 'סאמע חסדים' בלבד. וגם כששמע כשאחד ניחמו בשעת נחמה 'שהרבי לא ידע עוד מצער', היה צריך לחזור ג' פעמים בתשובה על דבריו אלה, ולומר שהרבי לא ידע מימיו מצער כלל.

תחילה תדע שהכל חסד, ואח"כ תצעק ותבקש ישועה

ולאחר שאומרים ד' פעמים כי לעולם חסדו, או אז יכולים לצעוק מן המיצר ולבקש ישועה, ובסוף יאמרו כי לעולם חסדו על הישועה. אבל כהקדמה לצעקה זו, צריך להקדים שבאמת כי לעולם חסדו. וגם אם אין אתה במדרגה גדולה, דע שיש יראי ה' בכל דור שהם רואים 'כי לעולם חסדו'. ורק לאחר הקדמה זו יכולים לעמוד ולהתפלל.

פגם ההוד - כשנדמה שקשה להודות

כתוב בספרי קבלה שבשעה שנגע הס"מ בכף ירך יעקב ברגלו השמאלית, נפגם מדת ההוד, וכמ"ש 'והודי נהפך עלי למשחית', וביאורו שיש מצב בעולם שנדמה שאין על מה להודות, זהו ענין פגם ההוד שקשה להודות, כי הסברא מחייבת שצריך תמיד להודות להשי"ת שהרי כל מעשיו רק לטובה ולחסד, אלא שכשיש פגם בהוד נראה כאילו קשה להודות.

אבל כשיש תיקון ההוד, כגון בימי חנוכה, או כהיום הזה שאנו מסיימים לספור ולתקן ספירת ההוד, ומבואר ב'עבודת ישראל' בשם המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע שענין 'הוד' אינו כשהכל מתנהג כסדר וכשורה, אלא 'הודאה מכלל דפליגי', כלומר כשהמצב לא כ"כ מסודר ויש קשיים ובעיות, יש סברא להיות עצוב אבל מתגברים להודות לה' על הטוב והחסד. וכמה שההודאה קשה יותר, כך הביורור גדול יותר.

והנה בשנה זו נתן הקב"ה ביום ל"ג בעומר בספירת הוד שבהוד, ענין גדול ונוראה של 'מכלל דפליגי' שיש סברא שלא להודות על הענין הזה באופן נורא מאד, וזאת כדי לברר ספירת ההוד בשלימות. ירחם ה' שבמהרה בקרוב יתברר הכל

איך היה באמת לטובה ולברכה, וכנודע שלעתיד לבא לא יאמרו דיין האמת אלא ברוך הטוב והמטיב אפילו על זה.

רק ה'מושל ביצרו' יכול לומר דעות לאחרים ולעסוק ב'חשבונו של עולם', כל השאר יחשבו חשבון נפשם בלבד

ועלינו לעשות חשבון הנפש לדעת שהכל רק מאת ה', וכמו שאמרו חז"ל עה"פ 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון', המושלים ביצרום אומרים בואו ונחשב חשבונו של עולם. ומבואר כי לא כל אחד ראוי לעשות 'חשבונו של עולם' להורות לאחרים מה שהם צריכים לתקן, רק מי שהוא כבר זוכה להיות מושל ביצרו שלו בפרטיות, הוא זוכה לומר לאחרים דעות על מה שצריך לתקן. אבל מי שאינו מושל ביצרו יעשה טובה ויעשה חשבון נפש לעצמו ולא יאמר לאחרים 'חשבונו של עולם' מה שהעולם צריך לתקן.

בגמ' פסחים יש שני דעות אם בביהמ"ק סומכין על הנס לכתחילה או לאו. אבל הכל מודים שבהילולת הרשב"י בל"ג בעומר היו ניסים גדולים מדי שנה בשנה, מי שהיה שם יודע שכל שנה שהיה מסתיים הילולת הרשב"י בלי אסון, היה זה נס גדול וגלוי ממש. עד היום היו הרבה ניסים, אלא שבשנת תשפ"א לא נעשה אותו הנס.

דעת הרשב"י וכן נפסק להלכה שעדיף להשרף באש ולא לבזות יהודי

הנה אנו לומדים כאן כמה שבועות בלילות בשיעורי הרמב"ם בפרק ז' דהלכות דעות ב"ה, ואנו עוסקים בליבון דברי הרשב"י 'מוטב לאדם שיכנס לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים', ויש שאין גורסין תיבת 'ברבים'. הרי שלדעת הרשב"י המות אינו נורא כ"כ כמו לבייש את חברו. דעת התוס' במס' סוטה ודעת רבינו יונה וכן פסק הפרי חדש להלכה בהל' יסוה"ת שהדברים כפשוטן ממש ממש, וכן דעת רוב ראשונים שלבייש את חברו יותר גרוע מלמות.

רשב"י מתפלא על העיתונים שהביאו תמונות ההרוגים ולא הביאו תמונות הנעלבים ומולבני הפנים

לדאבון לב כל ישראל הראו היום בעיתונים ארבעים וחמש תמונות של הנפשות שנחטפו מאיתנו בהילולא דרשב"י, כל אחד מאלו הצורות קורע את הלב ומאבן אותו עד שאפילו לבכות אי אפשר מרוב צער ותוגה, לפי שיטת הרשב"י יש לו פלא גדול איך לא נדפסו מהדורות מיוחדות של עיתונים לפני שבועיים ולפני חודשיים על הלבנת פנים הכא והתם של ארבעים וחמש אנשים שהולבנו פניהם שעדיין חיים אתנו בבושת פנים, למה העסק וההשתתפות מכל הציבור כל כך ניכר במיתה ממש ה' ישמרנו מאשר השתתפותם ועסקם בעת שמבזים בני אדם בסביבותיהם? הרי לשיטת רשב"י זו טרגדיה הרבה יותר קשה מהעיתון שנדפס היום ביגון ובשכול.

מכיון שהמעשה הזה היה בד' אמות של הרשב"י הרי צריך להבין את המעשה כדעת הרשב"י, ולדעתו לבייש יהודי הרבה יותר גרוע מן המות. לדרוך על נפש זולתו בבזיון הרבה יותר מלדרוך עליו ולהרוג אותו. ופסקו כן רוב ראשונים הלכה למעשה, וכן פסק להדיא בפר"ח במים חיים הל' יסודי התורה פ"ה, ואם בא גוי ואומר לאדם תבייש את פלוני ואם לאו אהרוג אותך, יאמר לו, שלוף חרבך והרגני ולא אבייש יהודי.

טרגדיית הלבנת פנים חמורה ביותר מטרגדיית ל"ג בעומר תשפ"א

וכאמור אינני עוסק ב'חשבונו של עולם' אלא חשבון עצמי בלבד, אם אין אני שומר על כבוד יהודי שאינו הולך בשיטות והדעות שלי, אני שומע שנעשים דברי בזיון מזה על זה ואינני מקפיד על כך, הרי שגיליתי דעת שאינני מקפיד על דבר קל מזה, שלדעת הרשב"י הבזיון גרוע ונוגע אל הנפש הפנימית יותר מהמוות. ולדעתו זהו עיקר הטרגדיה מה שלא עשו רעש בעיתונים על הטרגדיה הנוראה שזה בייש את זה. רק אומרים שכך הולך עולם-גולם בכל הדורות בגלות ואין פוצה פה ומצפצף על כבודן של ישראל. והרי לדעת הרשב"י הדבר הזה חמור הרבה יותר מהטרגדיה שהיתה בל"ג בעומר. כי זה דרכו תמיד שהפנימיות חשובה מהחיצוניות.

והנה באמת במעשה שהיה בל"ג בעומר היה האסון ע"י 'דבר שאינו מתכוון' שלדעת הרשב"י פטור, אף אחד שם במירון לא היה לו כונה לדרוך על השני, אבל כשמבזה יהודי אחר בכונה ובמזיד, הרי הוא חמור פי כמה וכמה מאותה טרגדיה נוראה במירון. אצווחה.

מדי שנה בשנה נעשו הרבה ניסים בהילולא דרשב"י

אי' בגמ' [פסחים סד] 'תנו רבנן מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שנתמעך בו זקן אחד והיו קוראין אותו פסח מעוכין' – [כמדומה שאותה טרגדיה במירון היתה סמוכה יותר לקברו של הלל שנטמן בקומה התחתונה מציון הרשב"י]. וצ"ע איך היה יכול להיות טרגדיה נוראה כזו באותו דור, היכן הוא זכות הביהמ"ק והיכן הוא זכותו של הלל הזקן שיגן שלא יוכל להיות דבר כזה?

אלא שכן הוא לשון הברייתא בתחילה 'מעולם לא נתמעך אדם בעזרה', משמע שע"פ דרך הטבע היה אדם צריך

להתמערך בעזרה, שאיך יכנסו 2 מליון איש ב11 אמה על 135 אמה ולא יתמערך אחד מהם? אדרבה זהו עיקר הפלא, שמעולם לא נתמערך אדם בעזרה. חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שלא נעשה אותו הנס. וכבר נתבאר לפני כמה שבועות [נ' תזריע מצורע השתא] מדברי הרמ"ע מפאנו מי היה שורש נשמתו של אותו אדם שנתמערך, ואכהמ"ל. ששם נתבאר הדבר בסוד הגלגול, ועד שלא יהיה לנו נביא וחוזו ומדבר ברוה"ק אין לנו שום ידיעה לפרש בדרך זו ענין כל אלו מ"ה הנפשות שנסתלקו מעמנו בל"ג בעומר. אבל ברור שהצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט.

אמנם כשמדברים מענין זה צריך לפתוח ברישא דהאי ברייתא 'לעולם לא נתמערך אדם בהילולת הרשב"י בל"ג בעומר', זה לנו עשרות עשרות שנים שבאו מאות אלפי אנשים במעמד ומצב שוה, וב"ה לא נתמערך אדם, ממש בדרך נס ופלא, כנודע למי שזכה להיות בהאי הילולא קדישא. ואפילו הכופרים והתינוקות שנשבו שסכמו את ההילולא בשנים קודמות היו מודים שעצם הדבר שהמעמדים האלה נגמרים ללא אסון הוא נס מופלג ואפי' הם לא יכלו שלא לתלות הדבר ביד אלוקים שעשתה זאת, כידוע.

הרי שפשוט הדבר שהיה הנס הולך ונמשך משנה לשנה בדרך מופלאה מאד, ובשנה זו היתה סיבה עליונה שלא נעשה זה הנס. ובוודאי שאין זה פוטר מלחשב חשבון נפש של כל אחד בעצמו, ולא להסתפק ולתלות ההסברים בעניינים חיצוניים, כי אין חילוק כלל איך נסתבב הדבר בדרכי הטבע, עיקר הדבר הוא להתבונן בסיבה הפנימית מדוע לא נעשה זה הנס בשנה זו.

להתבונן בפנימיות; לא המשטרה צעקו לרדת מההר, אלא כרוז מלמעלה

והרי אין מי שפותח וסוגר את מירון רק הקב"ה לבדו, רשב"י בעצמו הוא בעל הבית על ההילולא קדישא דיליה, אשתקד לא רצה כלל לקבל את פנינו, בשנה זו קיבל אותנו אך גירש אותנו מהר מהר בבושת פנים, כל הרמקולים צווחו וצעקו 'כולם לרדת מההר', לא אותו ממונה הכריז זאת, אלא כרוזא קדישא משמיא יצאה מהיכלא דרשב"י ואמרה 'כולם לרדת מההר'. כמבואר בזה"ק שיש לו לרשב"י ממשלה נוראה בעליונים ותחתונים ובפרט ביומא דהילולא דיליה, מה שלא זכו תנאים אחרים כלל.

הרי שצריך בוודאי לעשות חשבון הנפש, מה עשה אלקים לנו שזה לנו ב' שנים שאין הרשב"י רוצה לראות את פנינו. ובשנה זו גברה המרירות בכפליים, כי אשתקד ידעו מתחילה שקשה לבא, בשנה זו אמרו לנו לבא, וגרשו אותנו בבושת פנים.

הרשב"י מאריך הרבה בזה"ק במעלה המופלגת של אהבת חברים, והזהירות שלא למעוך ולא לדרוס

ומה טוב להתבונן בדברי הרשב"י בעצמו בזה"ק כמה הוא מאריך בענין אהבת חברים, והרי הוא זה שעצר את המגפה דתלמידי רע"ק משום שלא נהגו כבוד זה בזה, ואמר שאצלי כן יש כבוד זה בזה 'אנן בחביבותא תליא'.

וכן כתוב להדיא בזה"ק פרשת ויקרא דף נט: 'תניא, אמר רבי יוסי, זמנא חדא הוה צריכא עלמא למטרא, אתו לקמיה דרבי שמעון, רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר חברייה, אשכחוהו דהוה אזיל למחמי לרבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בריה, כיון דחמא לון, פתח ואמר (תהלים קלג א) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, מאי שבת אחים גם יחד, כמה דאת אמר ופניהם איש אל אחיו, בשעתא דהוה חד בחד משגיחין אנפין באנפין, כתיב מה טוב ומה נעים, וכד מהדר אנפין, ווי לעלמא, כדן כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט, בלא משפט ודאי וכו'. דבר אחר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', אלן אינון חברייה, בשעתא דאינון יתבין כחדא ולא מתפרשן דא מן דא, ...קודשא בריך הוא מהו אומר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד... מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא, עד דקודשא בריך הוא חדי עמכון, ויקרי עלייכו שלם, וישתכח בגינכון שלמא בעלמא, הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך'.

וכמאמר זה יש עוד הרבה מאמרי זה"ק שעוסק בענין אהבת חברים, עד שלשיטת הרשב"י חמור יותר לבזות יהודי מן המיתה.

ואם לימדונו חז"ל שהקב"ה מתנהג מדה כנגד מדה, הגם שאין אנו מחשבין חשבוננו של עולם, נחשב חשבון עצמנו להפסיק לדרוך על אנשים, להרים את הכבוד של כל אחד, וימשיך אותו הנס שלא יתמערך אדם עוד בישראל.

והעיקר שלא להאשים את פלוני או אלמוני, שאלו הם דיבורים חיצוניים ואין להם מקום באתרא קדישא דרשב"י.

הנחש שבמערות הרשב"י, הוא יצרו הרע שהכניעו לגמרי, אך כלפי אחרים צריך להזהר ממנו

מבואר בספה"ק שאצל קברי הצדיקים יש ענין מיוחד שצריך להזהר ממדת הדין ביותר. וכמ"ש בגמ' ב"מ דף ד"ף ששכבאו לקבור את רבי אלעזר ברבי שמעון אצל אביו במירוה, היה נחש מקיף את המערה. וקשה איך יש מקום לנחש

בקברי הצדיקים, והרי נחש הוא מרכבה דסט"א?

ומבואר בשל"ה ה"ק בתולדות אדם חלק ט' בית דוד וכ"כ האחים גלאנטי מתלמידי האריז"ל שהיות והצדיק הכניע את היצר הרע לגמרי, ונהפך לצד הטוב, כמו שלאחר שיבא הקב"ה וישחט למלאך המות, יצא אות מ' משמו ונתהפך לשם קדוש היוצא מר"ת א"תה ס'תר ל"י, וזהו אותו הנחש שהקיף את מערת הרשב"י, הוא עצמו היצר הרע ההרוג שהרגו רשב"י בחייו ע"י קדושתו הנוראה.

כי כל אחד מאיתנו יש לו נחש קדמוני שמפתהו מדי יום ביומו, רשב"י זכה להכניעו בשלימות וממילא הפך לצד הטוב להיות כשומר על קברו.

וכתב האריז"ל בשער המצוות פ' ואתחנן שאותו העכנא יכול ח"ו להתעורר בדינים כלפי האנשים מבחוץ, שאינם בדרגת הרשב"י שכבר הכניעו לזה הנחש. ולכן אין ללכת למערת הרשב"י כשאין שם הרבה אנשים. וזלה"ק: 'דע כי צריך האדם ליזהר שלא ישב במקום שאין בו ישוב לפי שבמקום שאין בו ישוב שולט שם שד אחד ושמו תני"א' ויוצא מפסוק ולמה תני"און את לב בני ישראל. והיושב שם אעפ"י שהוא עוסק בתורה מתגבר עליו השד ההוא להזיקו או להחטיאו ואין כח באדם ההוא העומד שם לשלוט עליו לולי יהי צדיק גמור. ומורי הזהיר לאדם א' שלא ילך על קברי הרשב"י ור"א בנו ללמוד שם יחידי אפילו בימים שרגילים בנ"א לילך שם ומכ"ש בשאר מקומות שאין בני אדם יושבים שם'.

והנה הטרגדיה הנוראה היתה כנגד פתח המערה, והלא דבר הוא. וכמו שמצינו בעגלה ערופה שאומרים זקני העיר 'ידינו לא שפכו את הדם הזה', אך מבואר במס' סוטה שצריכים לעשות תחילה חשבון הנפש האם באמת לא המה שפכו את הדם הזה, עד שיכולים לומר 'לא ראינוהו ושלחנוהו בלא לוויה'. הרי שלפני חשבון הנפש אי אפשר לומר 'ידינו לא שפכו את הדם הזה'. וכאמור שאין לעסוק בחשבוננו של עולם אלא בחשבון שלנו בעצמנו, האם אין לנו שייכות בענין הדומה לפעולה הדורכת על יהודי אחר, שאינו בדיוק שוה בשוה על כל הדעות והשיטות הבערות בקרבי, הרי מוטב שיכנס אדם בתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, ולא אמר רשב"י שיש נפק"מ בזה אם הוא הולך בשיטות שלי, אלא אפילו אם הוא מאה אחוז כנגד כל שיטותי ודעותי, מוטב לי להשרף ולא לבזותו.

באסון שבשנת תרע"א אמרו גדולי הדור שהיה מחמת חוסר צניעות, בשנת תשפ"א כל זמן שלא אמרו גדולי הדור, הרי פשוט שיש מדה כנגד מדה, ויש להזהר מאד שלא לדרוס על נפש מישראל

בשנת תרע"א גם היתה טרגדיה בהילולא דרשב"י ועסקו הבי"ד דצפת בחשבוננו של עולם ואמרו שהסיבה היתה חוסר צניעות שבאותו הדור. והרה"ק מסאטמר זי"ע כתב ב'על הגאולה ועל התמורה' שהוא עוד זוכר המעשה הזו שהיה בשנת תרע"א, ואז אמרו גדולי ישראל שהסיבה היתה חוסר צניעות.

אבל בימינו שעדיין לא שמענו מהמושלים ביצורם איך לחשב בחשבוננו של עולם, עד אז יכולים אנו בוודאי להתבונן בדברי הרשב"י עצמו שהכל מדה כנגד מדה והוא מחמיר מאד ב'לדרוך על כבודו של יהודי', הרבה יותר מהטרגדיה שהדפיסו היום בעיתון. ואין לשאול 'מה עלי לעשות למנוע בזיון איש את חברו', כי כלל ישראל הם קומה אחת שלימה, אם אתה לא תזלזל בלב על חבירך, לא יזלזל פלוני בחבירו בדיבור, או במעשה. כל אחד לפי מדרגתו, בעל המחשבה אחראי על בעל הדיבור ובעל הדיבור על המחשבה, וכן לאידך גיסא, כמבואר בערבי נחל שהעליון משפיע על התחתון והתחתון על העליון.

אבל לדברי הרשב"י שהעיקר הוא הפנימיות, הרי שהסיבה הפנימית משפעת על החיצונית, ואם יש אנשים מזלזלים בחיצונית זה בזה, סימן שיש להתבונן היטב אם אין בלבנו רבב של זלזול בזולתנו, שזה גרם הפסק הנס הקבוע שהיה לנו מדי שנה בשנה בהילולא דרשב"י, ויצא הכרוז ואמר 'מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי'.

כי עלינו לזכור האמת הפשוט וידוע לכל לב יהודי, שאין שום דבר במקרה ואין לתלות האשמה באף אחד רק להכנע לפני השי"ת ולשוב אליו.

להבין את היסורים אי אפשר רק מי שהיה בראשית הבריאה כאדה"ר ומשה רבינו שהראה להם הקב"ה כל הדורות

בשעה שאיוב נתייסר ביסורים קשים מנשוא, רק את נפשו שמרו בו, דיבור דיבורים אשר לא כדת כלפי ה' מי יתן ידעתי ואמצאהו אבוא עד תחילתו אערכה לפני משפט, ופי אמלא תוכחות', אמר לו הקב"ה 'אתה מבקש להתווכח עמי? איפוא היית ביסדי ארץ'?

ד יש מסורת אצל חסידי חב"ד שכנגד קליפה זו חיבר מרן בעל התניא זי"ע את ספרו הקדוש התניא להכניע קליפה זו. וכן אי' בבני יששכר. ולזאת תיקן רשב"י את האדרא רבה בתיבת 'תניא' להכניע ולבטל כוחות הרע.

ומבואר בספה"ק שמכיון שלא היה נוכח בשעת הבריאה ואינו יודע ומכיר את התכנית מתחילה ועד סוף, א"כ אינו יכול לבא לבאמצע המערכה ולהתווכח. כנודע מדברי הגר"א מוילנא זי"ע שבשעה שהרגו את רבי עקיבא ועשרה הרוגי מלכות שאלו שרפי מעלה: 'זו תורה וזו שכרה'? ענתה בת קול משמים. אם אשמע קול אחר אהפך את העולם למים. לתהו ובהו אֲנִישֵׁי הָדוֹמָיִם. גְּזֵרָה הִיא מִלְפָּנֵי קַבְלֹתָהּ מִשְׁעֲשְׂעֵי דַת יוֹמָיִם.

וביאר הגר"א משל נפלא על ענין זה, למלך שהביא בד יקר מאד אל החייט וביקש שיתפור עבורו בגד יקר עד מאד, וישמור מאד על הבד שלא לגזור חתיכות מיותרות. לאחר שהביא החייט את הבגד המוכן לפני המלך, שאל אותו המלך 'וכי איך תוכל להוכיח לי שלא לקחת חתיכה מן הבד היקר לעצמך?' השיב החייט ואמר למלך: 'זאת לא אוכל להוכיח לך רק כשאפרום את כל הבגד שתפרתי ואכין כל חלקי הבד על השלחן זה סמוך לזה, או אז יראה המלך שהבד כולו בא לשימוש לבגדו היקר. ויותר לו הבגד ויאמן לו.'

וזוהי תשובת הבת קול לטענת שרפי מעלה 'זו תורה וזו שכרה' על הריגת רבי עקיבא, והרי הם נבראו רק ביום השני לבריאת העולם ולא היו 'ביסדי ארץ', כדי להסביר לכם צריך להפוך את כל העולם למים, לתוהו ובוהו, כפרימת הבגד ע"י החייט, או אז תוכלו להבין הכל...

ואע"פ שהאריז"ל גילה שאיוב היה גלגול תרח, אין זה תשובה על קושיותיו, שעדיין יש להקשות מדוע נברא תרח בדורו של נמרוד והיה לו נטיה לעשות עבודות זרות ולמכור, והרי סוף סוף התשובה על הכל הוא 'איפה היית ביסדי ארץ', ואף אחד לא היה שם.

שני אנשים בלבד הראה להם הקב"ה סוד כל הבריאה מתחילה ועד סוף, אדם הראשון ומשה רבינו, באדה"ר כתיב גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו, וכן למשה רבינו כשעלה להר נבו 'ויראהו ה' את כל הארץ עד הים האחרון' וברש"י 'עד היום האחרון'. והם אמרו מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה', עליהם נאמר 'ואעידה לי עדים נאמנים' שלא להקשות 'צדיק ורע לו רשע וטוב לו', כמבואר באותו מזמור 'בפרוח רשעים כמו עשב', כי שני עדים מקיימים מצות הגדת עדות ואומרים בסוף המזמור 'להגיד כי ישר הויה צורי ולא עולתה בו'. הכל מסודר להפליא. כי הם היו ביסדי ארץ, והראו להם את כל סדר הדורות.

גם בארמון נפלא עם רהיטים מפוארים, כשאין אור ממששים כעוור באפלה

ראיתי בספה"ק 'מקדשי השם' להג"מ רבי צבי הירש מייזליש אב"ד וייטצען זצוק"ל ע"פ דברי התרגום 'זאלה המשפטים אשר תשים לפניהם' די **תסדר** קדמיהון'. וביאר ע"פ מש"כ בחובות הלבבות בהקדמת שער הבחינה, משל לאחד שהביאוהו באישון חשכת לילה לתוך ארמון נפלא מלא חן ויופי שאין לשער ולתאר, רהיטים יקרים מפז מפנינים וכו' אבל הוא אינו רואה מאומה, רק ממשש כסומא בארובה ונתקל בשלחן ונתקל בכסא, והוא כועס על בונה הבית שבנה ארמון בלתי מסודר. אך בפצוע אור הבוקר אורו עיניו וראה שהכל מסודר להפליא, עד שאין פלא יפה ממנו.

וכך הם בני ישראל בגלותם כשעברו דינים קשים על ישראל, לא תקפ"ץ, היה נראה כחוסר סדר, במקום קדוש כזה באתרא קדישא מירון, בזמן קדוש כזה ביומא דהילולא דרשב"י, ונפשות יקרות כאלה שאין לשער ולתאר, היתכן כזאת? מ"ה זה ועל מ"ה זה? אבל ה' אומר למשה רבינו 'אלה המשפטים אשר תשים לפניהם – אליו דיניא די תסדר קדמיהון', ללמדם כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.

וכאמור שהעיקר הוא לעשות חשבון עצמנו לכבד כל יהודי במחשבה דיבור ומעשה, וח"ו לא לדרוך על יהודי משום סיבה ותירוץ שבעולם.

ייטיב ה' ולא יוסיף ליסרה עוד, וכל חולי ישראל יתרפאו, וכל הצריכים נחמה יתנחמו, וכולנו נתנחם במהרה בנחמת ציון ירושלים בב"א.